

Het zit anders!

Babbelaars zonder tabbelaars

In de sociale wetenschappen maakt men wel onderscheid tussen 'tabbelaars' en 'babbelaars'. De eerste categorie is verzot op tellen en meten, met tabellen. De tweede groep vertelt verhalen. Een vergelijkbaar onderscheid maken we in de wereld van ruimtelijke planning en gebiedsontwikkeling, namelijk tussen 'rekenen' en 'tekenen'. Effectieve wisselwerking tussen die twee levert het beste resultaat op: een creatief ontwerp met een business-case (al dan niet met een bijdrage uit de publieke kas). Als deze twee-eenheid ontbreekt, gaat het mis. De uitkomst is dan een prachtig, maar onuitvoerbaar (want onbetaalbaar) plan, dan wel een duffe, fantasieloze reeks spreadsheets waarin alles is doorge-rekend.

Panorama Nederland luidt de titel van de hyper-optimistische visie van Rijksbouwmeester Floris Alkemade en zijn collega-rijksadviseurs. Panorama Nederland haakt in op de Nederlandse traditie om ons land steeds weer opnieuw aan te passen aan nieuwe uitdagingen. De kracht schuilt in de combinatie van uiteenlopende opgaven, zoals waterveiligheid, verstedelijking, energietransitie, klimaatadaptatie en mobiliteit. Panorama Nederland laat zien wat we met gebiedsontwikkeling kunnen bereiken, met een sleutelrol voor het 'ontwerp'. Tot zover prima.

De verstedelijkingsopgave baseren de rijksadviseurs op hun eerder verschenen studie Dashboard Verstedelijking. Dit rapport neemt de Metropoolregio Amsterdam (MRA) als voorbeeld, waar 250.000 extra woningen moeten komen tot 2040. De auteurs willen de kosten en baten van het verstedelijkingsprogramma in deze regio zichtbaar maken. Hun favoriete binnenstedelijk model zou in directe euro's een forse plus in de grondexploitatie opleveren: 7,4 miljard euro. Prachtig, want daar zou het hele regionale openbaar vervoerprogramma uit bekostigd kunnen worden. Een grofstoffelijke analyse van de onderliggende berekeningen wijst echter uit dat er geen hout van klopt. Het weerwoord van rijksadviseur Daan Zandbelt geeft geen aanleiding om ook maar een komma aan die kritiek te wijzigen. Een enkele blik in het Woningbouwplan 2018-2025 van de gemeente Amsterdam spreekt boekdelen en wijst op een fors tekort.

Het hele Panorama hangt van ongedekte financiële claims aan elkaar. Het landbouwdossier is een ander voorbeeld. Eerst maken de rijksadviseurs onbekommerd kosten ten laste van de publieke kas. Dan volgt, vanwege 'de solidariteit' en de gele hesjes, een giga-herverdelingsoperatie via de belastingen. Zo werkt het niet.

De wisselwerking tussen visionaire ideeën met globale indicaties over betaalbaarheid en uitvoerbaarheid behoort die visie zélf te beïnvloeden. Dan pas krijgt zo'n visie betekenis. In Panorama Nederland voeren babbelaars het woord. Voor het Dashboard hebben zij nog een paar tabbelaars ingehuurd maar die hebben haastig prutswork afgeleverd.

Met de positieve toonzetting, de krachtige beeldtaal en het intellectuele vermogen van de rijksadviseurs had Panorama Nederland een enorme potentie. Het zou een serieuze bouwsteen kunnen vormen voor de Nationale Omgevingsvisie die binnenkort verschijnt. Nu blijft het een vrijblijvend verhaal voor de zondagmiddag, zonder politieke betekenis.

Het zit anders!, in deze rubriek volgt Friso de Zeeuw voor ROm het vakdebat op het gebied van de fysieke leefomgeving. Hij fileert wat er wordt gezegd en voorziet dit van kanttekeningen.

IN PANORAMA NEDERLAND VOEREN BABELLAARS HET WOORD

Friso de Zeeuw, emeritus hoogleraar gebiedsontwikkeling TU Delft

